

**„Doradztwo dla młodych rolników- beneficjentów
interwencji I 11. PS WPR”**

Metodyka doradzania

ZATWIERDZAM

Brwinów, kwiecień 2024

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	3
II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej „Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów interwencji I 11. PS WPR”	4
III. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz	10
IV. Harmonogram realizacji usługi doradczej	11
V. Narzędzia pracy doradczej	15
Załączniki	15

I. Wstęp

Doradztwo kierowane jest do młodych rolników – rozpoczynających działalność rolniczą po raz pierwszy i jednocześnie będących beneficjentami interwencji I.11. Premie dla młodych rolników w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.

Młodzi rolnicy są z natury najbardziej skłonni do podejmowania rozwiązań innowacyjnych, ale często potrzebują pomocy przy rozpoczynaniu gospodarowania. Realizacja planów rozwoju gospodarstwa wiąże się z kosztami, które są ponoszone na jego rozwój, a wymierne efekty produkcyjno-finansowe następują w dalszej przyszłości.

1. Kto może świadczyć usługi doradcze

Usługa musi być wykonana przez doradcę rolniczego z ośrodka doradztwa rolniczego, wpisanego na listę doradców rolniczych, która jest prowadzona przez Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.

Odbiorca usługi doradczej

Młody ROLNIK to osoba fizyczna, beneficjent interwencji I.11. Premie dla młodych rolników w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, posiadająca podpisaną i ważną umowę z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Kryterium podstawowe dostępu do usługi: „Doradztwo dla młodych rolników” – lista sprawdzająca.

Z usługi „Doradztwo dla młodych rolników– beneficjentów interwencji I 11. PS WPR” można skorzystać tylko jeden raz w okresie trwania PS WPR 2023-2027.

II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej z pakietu „Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów interwencji I 11. PS WPR”

Młody rolnik, niezwłocznie po podpisaniu umowy z ARiMR, udaje się do podmiotu doradczego celem podpisania umowy na świadczenie kompleksowego programu doradczego.

Następuje poinformowanie rolnika także o obowiązku prowadzenia rachunkowości i sposobów spełnienia tego warunku.

Po podpisaniu umowy i ustaleniu harmonogramu wizyt i innych czynności wynikających z „Metodyki” i „Umowy” z podmiotem doradczym, doradca i rolnik przystępują do realizacji usługi.

Usługa polega na kompleksowym prowadzeniu doradztwa rolniczego i na opracowaniu Planu Rozwoju Gospodarstwa, zwanego dalej w skrócie PRG (**do opracowania należy wybrać jedną wersję spośród dwóch: Plan Rozwoju Gospodarstwa_CDR – aplikacja w MS Excel – CDR i Plan Rozwoju Gospodarstwa_ARiMR – aplikacja w MS Excel - ARiMR**), pozwoli przyjąć założenia planistyczne i wyznaczyć strategiczne cele dla dłuższej perspektywy rozwoju gospodarstwa. Obejmuje ona też działania związane z możliwością skorzystania ze wsparcia finansowego w ramach innych dostępnych form pomocy po spełnieniu określonych wymagań i kryteriów dostępu.

Bardzo ważne staje się też prowadzenie rolnika i doradzanie w zakresie czynności związanych z przejęciem gospodarstwa rolnego.

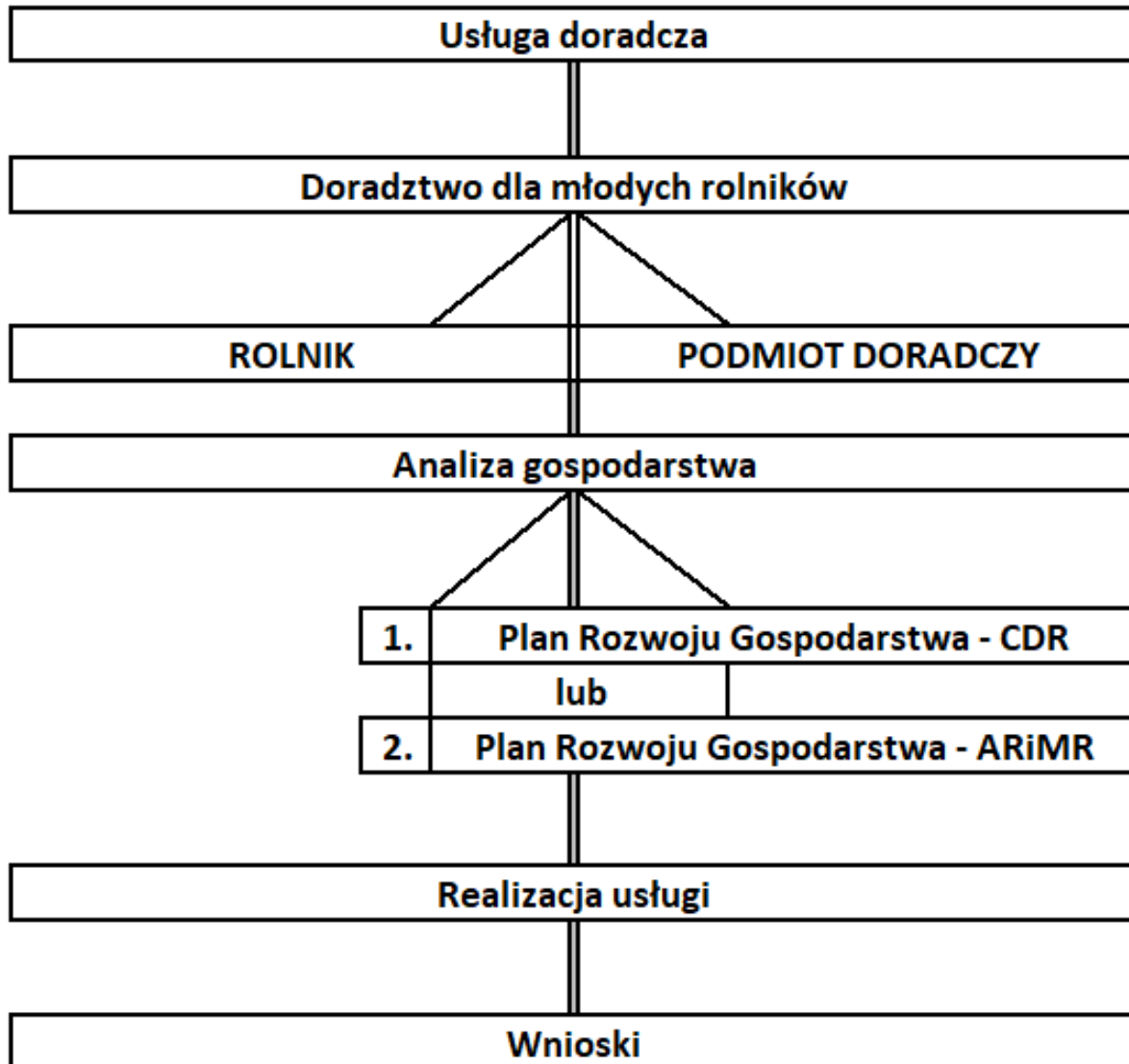
Ustalenie szczegółów dotyczących koncepcji rozwoju gospodarstwa, także w kontekście spełnienia zobowiązań względem ARiMR i interwencji Premie dla młodych rolników jak np.: docelowej struktury produkcji, wzrostu wielkości ekonomicznej (Standardowej Produkcji), przychodów z działalności rolniczej, innych źródeł przychodów.

Nakierowanie rolnika na rozwijanie umiejętności analitycznych, poszukiwania źródeł finansowania gospodarstwa, pogłębiania swojej wiedzy rolniczej. Ważnym kierunkiem w rozwoju młodego rolnika i gospodarstwa jest bieżące doradztwo w zakresie informowania o: - targach, konferencjach, szkoleniach, itp. dotyczących produkcji, którą rolnik prowadził lub będzie prowadził, organizacji gospodarstwa, zarządzania, itp..

Zwrócenie uwagi na podjęte zobowiązania wobec ARiMR z wyznaczeniem mapy drogowej do ich realizacji.

Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów w tym zobowiązań wobec ARiMR. Jeśli zachodzi taka potrzeba - ponowna wizyta w gospodarstwie.

Schemat korzystania z usługi:

Analiza gospodarstwa rolnego - planowanie

Pierwszym i podstawowym krokiem, przy rozpoczynaniu prowadzenia działalności rolniczej, jest sporządzenie dla urządzanego gospodarstwa całościowej analizy technologiczno-ekonomicznej. Analiza ta pozwoli na podejmowanie właściwych decyzji organizacyjnych i planistycznych w zakresie urządzania gospodarstwa.

Doradca wspólnie z rolnikiem wyznaczy kierunki i możliwości rozwoju gospodarstwa oraz określi i doprecyzuje ewentualne formy wsparcia inwestycyjnego, które mogą pochodzić zarówno ze środków UE jak i krajowych.

Kompleksowa analiza polegać będzie na przygotowaniu danych do opracowania Planu Rozwoju Gospodarstwa (zwanego dalej PRG – wybranego spośród dwóch wersji), który jest etapem wyjściowym do dalszych prac w drugim roku korzystania z usługi doradczej. Analiza ta pozwoli też na podejmowanie właściwych decyzji planistycznych w zakresie modernizacji gospodarstwa.

Przebieg usługi doradczej

1. Planowanie rozwoju gospodarstwa

Doradca wykonujący usługę każdorazowo musi uwzględniać interes prawny i ekonomiczny rolnika. Decyzję o realizacji działań zawartych w PRG podejmuje rolnik.

Wyniki projektowania to niezbędna część informacji koniecznych do podjęcia decyzji o przyszłości - kierunku i skali zmian w gospodarstwie. Obliczenia planistyczne muszą być sporządzone rzetelnie w oparciu o wiarygodne dane i przedstawione w czytelny i przystępny sposób.

Usługa będzie prowadzona w IV etapach.

I rok realizacji usługi doradczej

I etap: Przygotowanie rolnika i dokumentacji jego gospodarstwa do analizy oraz sporządzania PRG.

Doradca „wizytuje i lustruje” posiadane lub planowane do przejęcia przez „Młodego rolnika” gospodarstwo oraz zapoznaje się z cechami jego funkcjonowania.

Podczas tej wizyty gromadzi i analizuje dane liczbowe, i inne informacje o gospodarstwie: jego wyposażenie w sprzęt, budynki produkcyjne i inne do celów rolniczych, stosowane technologie chowu i uprawy, rozłóg pól, warunki przyrodnicze, rynek, siła robocza, itp.

Analizuje dostępną dokumentację wewnętrzną istniejącego i przejmowanego gospodarstwa (np. wnioski obszarowy, inna dokumentacja udostępniona przez rolnika (biznesplany, ewidencje VAT, FADN, nakazy podatkowe, wypisy z rejestru gruntów, Nr EKW, umowy dzierżawy i użyczenia, kwalifikacje zawodowe, świadectwa, certyfikaty, inne, umowy kredytowe, posiadane zasoby finansowe).

Doradca wspólnie z rolnikiem rozważają różne koncepcje rozwoju gospodarstwa, także w kontekście spełnienia zobowiązań względem ARiMR jak np.: docelowej struktury produkcji, wzrostu wielkości ekonomicznej (Standardowej Produkcji - SO), przychodów z działalności rolniczej, innych źródeł przychodów.

W trakcie spotkania informuje młodego rolnika o obowiązku prowadzenia rachunkowości i sposobów spełnienia tego warunku w tym wybór tej usługi z katalogu usług doradczych do prowadzenia w ramach umowy z podmiotem doradczym.

Szczególną uwagę należy zwrócić na obowiązki wynikające z obowiązujących przepisów prawa, na działania związane z „Zielonym Ładem” i korzyściami jakie przynoszą te działania, oraz inne wynikające ze specyfiki działalności gospodarstwa, jego możliwości rozwoju w tym pogłębiania wiedzy, nabycia nowych potrzebnych umiejętności, upodobania, zainteresowania młodego rolnika, itp.

Doradca powinien zapoznać rolnika i zwrócić szczególną uwagę na możliwość uzyskania potencjalnych korzyści w zakresie:

- gospodarki wodnej,
- ograniczania kosztów produkcji, analiza rynku, dostępności do klienta, ceny, itp.
- ograniczania zużycia nawozów mineralnych,

- ograniczania stosowania pestycydów i antybiotyków,
- propagowania produkcji zdrowej żywności w tym ekologicznej,
- produkcji niskoemisyjnej, zrównoważonej produkcji, energooszczędność, OZE,
- propagowanie i podejmowanie zobowiązań np. z zakresu ekoschematów, inwestycji w gospodarstwach rolnych przy wsparciu środków PS WPR 2023-2027, także pomocy krajowej – kredyty preferencyjne.

Ważnym kierunkiem w rozwoju młodego rolnika i gospodarstwa jest prowadzenie przez cały okres trwania usługi bieżące doradztwo w zakresie informowania o:

- targach, konferencjach, szkoleniach, itp. dotyczących produkcji, którą rolnik prowadził lub będzie prowadził, organizacji gospodarstwa, zarządzania, itp.

Zwrócenie uwagi na podjęte zobowiązania wobec ARiMR z wyznaczeniem mapy drogowej do ich realizacji. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów w tym zobowiązań wobec ARiMR.

Jeśli zachodzi taka potrzeba następuje ponowna wizyta w gospodarstwie.

Dalsze wizyty w gospodarstwie będą się odbywały w terminach ustalonych przez rolnika i doradcę.

Doradca w swojej pracy wykorzystuje aktualną wersję wybranego formularza PRG (PRG – CDR lub PRG – ARiMR) wraz z instrukcją lub wytycznymi do jego prawidłowego wypełnienia (Broszura).

II etap: sporządzanie wybranego PRG.

Doradca, po zebraniu odpowiednich danych potrzebnych do sporządzenia wybranego PRG, opracowuje dokument w wersji elektronicznej (wykorzystując aktualną wersję aplikacji – dostępnej na stronie CDR). Przy czym pracuje on zgodnie z instrukcją do sporządzania PRG, posiadaną wiedzą i zgromadzoną dokumentacją, sugestiami i zaleceniami rolnika. W sytuacjach tego wymagających doradca udaje się do gospodarstwa lub w zwyczajowo przyjęty sposób kontaktuje się z rolnikiem celem uzyskania wyjaśnień, dokonania korekt, uzupełnień i poprawek.

Do opracowania PRG należy użyć wszelkich możliwych i dostępnych środków pomocnych w jak najlepszym i rzetelnym zestawieniu faktów i dokonaniu analiz dla oceny obecnych i przyszłych zdarzeń gospodarczych. Należy zwrócić uwagę na to, aby PRG był opracowany

prawidłowo i zawierał elementy (cele) jak najbardziej realne i możliwe do osiągnięcia przez rolnika w gospodarstwie. Doradca podczas prac wykorzystuje swoje dotychczasowe doświadczenie, analizuje trendy rynkowe, ceny środków produkcji, ceny produktów rolniczych, rozwiązania technologiczne możliwe do zastosowania posiłkując się przy tym dostępną literaturą, czasopismami i normatywami produkcji rolniczej.

Zakończenie tego etapu pracy to wydrukowanie jednej kopii PRG w wersji roboczej i przedstawienie jej rolnikowi do akceptacji.

Jeśli rolnik nie ma uwag – akceptuje **Plan Rozwoju Gospodarstwa**, obie strony - rolnik i doradca składają czytelne podpisy na stronie tytułowej PRG.

II rok realizacji usługi doradczej

III etap: Realizacja PRG

Na podstawie przeprowadzonej analizy zasobów, opracowanego PRG, oceny ryzyka beneficjent podejmuje świadomą decyzję o wdrożeniu planu (PRG) w życie w następnym roku usługi.

W tym okresie doradca pozostaje w kontakcie z rolnikiem i monitoruje realizację przedsięwzięcia. Świadcząc usługę należy pamiętać, że rolą doradcy jest pomoc w rozwiązaniu problemu - w tym wypadku przedstawienie kompletnego planu rozwoju działalności rolniczej z omówieniem ewentualnych scenariuszy i ich efektów, plusów i minusów, korzyści, potencjalnych szans i zagrożeń, zwracając szczególną uwagę na aspekty technologiczne i ekonomiczne. Analizuje wyniki, przedstawia wnioski i sugestie.

Bardzo ważnym elementem usługi jest prowadzenie aktywnego, bieżącego doradztwa dla rolnika w zakresie działalności rolniczej w tym także pozarolniczej. Informowanie o wszelkich zmianach prawnych, innowacjach, możliwościach pozyskiwania środków finansowych, doskonaleniu i pogłębianiu wiedzy oraz spełniania podjętych zobowiązań (w tym ARiMR) i sposoby ich realizacji.

IV etap: Wnioski

Po zakończeniu usługi, doradca wraz z rolnikiem podsumowuje proces jej przebiegu: dokonuje analizy podjętych działań, oceny efektów, przyczyn ewentualnych trudności. Etap

ten może być źródłem informacji o dodatkowych potrzebach doradczych, informacyjnych lub kształceniowych rolnika. Wypracowuje planistycznie dalszą koncepcję rozwoju gospodarstwa. Doradca wspólnie z rolnikiem przystępuje do sporządzenia notatki podsumowującej z zakończenia usługi - wzór notatki nie jest określony, aczkolwiek powinna ona zawierać podstawowe dane, takie jak: data sporządzenia, imię i nazwisko rolnika, nazwa podmiotu doradczego, imię i nazwisko doradcy (z podpisem), okres trwania usługi (od... do), wskazanie ewentualnych osiągniętych celów i ich realizacji, możliwych przyszłych działań dających przewidywane korzyści w rozwoju gospodarstwa.

III. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz

1. Zakres realizacji programu doradczego.
2. Karta usługi doradczej.
3. Oświadczenie o realizacji programu doradczego.
4. Raport z realizacji programu doradczego.

IV. Harmonogram realizacji usługi doradczej

Nazwa usługi		Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów interwencji I 11. PS WPR			
Czas realizacji usługi		Opcja: 2 lata lub 2 lata i jeden kwartał.			
I rok realizacji usługi – opracowanie PRG i bieżące doradztwo.					
L.p.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji	Uwagi
1.	Sprawdzenie dostępności do usługi.	Praca w biurze. Zbieranie informacji o potencjalnym beneficjencie i jego gospodarstwie w prowadzeniu przejmowanego gospodarstwa rolnego. Zapoznanie z dokumentacją złożoną w ARiMR. Umowa beneficjenta z ARiMR. Przygotowanie do I – szej wizyty w gospodarstwie. Zbieranie informacji i danych niezbędnych przy wizycie w gospodarstwie. Lista sprawdzająca dostępność do usługi. Ustalenie wspólnie z rolnikiem harmonogramu działań na I rok trwania usługi.	Lista sprawdzająca.	I rok – I. półrocze	

2.	Wizytacja - lustracja gospodarstw a	<p>I – a wizyta w gospodarstwie i zebranie stosownych informacji o gospodarstwie: jego wyposażenie w sprzęt, budynki produkcyjne i inne do celów rolniczych, stosowane technologie chowu i uprawy, rozłóg pól, warunki przyrodnicze, rynek, siła robocza, itp.</p> <p>Analiza dokumentacji wewnętrznej istniejącego i przejmowanego gospodarstwa (np. Wniosek obszarowy, inna dokumentacja udostępniona przez rolnika (biznesplany, ewidencje VAT, FADN, nakazy podatkowe, wypisy z rejestru gruntów, Nr EKW, umowy dzierżawy i użyczenia, kwalifikacje zawodowe, świadectwa, certyfikaty, inne, umowy kredytowe, posiadane zasoby finansowe).</p> <p>Ustalenie szczegółów dotyczących koncepcji rozwoju gospodarstwa, także w kontekście spełnienia zobowiązań względem ARiMR jak np.: docelowej struktury produkcji, wzrostu wielkości ekonomicznej (Standardowej Produkcji), przychodów z działalności rolniczej, innych źródeł przychodów.</p> <p>Omówienie zaproponowanego rolnikowi harmonogramu dalszych prac doradczych i przyszłej współpracy i komunikacji pomiędzy stronami usługi.</p> <p>Poinformowanie o obowiązku prowadzenia rachunkowości i sposobów spełnienia tego warunku.</p> <p>Poinformowanie rolnika o obowiązkach, które musi spełnić prowadząc działalność rolniczą.</p> <p>Szczególne uwagi kierujemy na działania związane z „Zielonym Ładem” i korzyściami jakie przynoszą te działania.</p> <p>Inne wynikające ze specyfiki działalności gospodarstwa, jego możliwości rozwoju w tym pogłębiania wiedzy, nabycia nowych potrzebnych umiejętności, upodobania, zainteresowania młodego rolnika, itp.</p> <p>Ponadto należy zwrócić szczególną uwagę z przedstawieniem potencjalnych korzyści w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none">- gospodarki wodnej,- ograniczania kosztów produkcji, analiza rynku, dostępności do klienta, ceny, itp.- ograniczania zużycia nawozów mineralnych,- ograniczania stosowania pestycydów i antybiotyków,- propagowanie produkcji zdrowej żywności, w tym ekologicznej,- produkcja niskoemisyjna, zrównoważona produkcja, energooszczędność, OZE,- propagowanie i podejmowanie zobowiązań np. z zakresu ekoschematów, inwestycji w gospodarstwach rolnych przy wsparciu środków PS WPR 2023-2027, także pomocy krajowej – kredyty preferencyjne.	Lista sprawdzająca, c.d. biznesplan/ wniosek/ ARiMR. Plan Rozwoju Gospodarstwa – wybór aplikacji.	I rok – I. półrocze	
----	--	--	--	---------------------------	--

2. c.d.	Wizytacja - lustracja gospodarstw a c.d.	gospodarstwa jest bieżące doradztwo w zakresie informowania o: - targach, konferencjach, szkoleniach, itp. Dotyczących produkcji, którą rolnik prowadził lub będzie prowadził, organizacji gospodarstwa, zarządzania, itp. Zwrócenie uwagi na podjęte zobowiązania wobec ARiMR z wyznaczeniem mapy drogowej do ich realizacji. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów w tym zobowiązań wobec ARiMR. Jeśli zachodzi taka potrzeba - ponowna wizyta w gospodarstwie. Czynności uzupełniające j.w.	c.d.		
3.	Opracowanie wybranego PRG	Praca w biurze. Aplikacja PRG – opracowanie Planu Rozwoju Gospodarstwa, zwanego dalej w skrócie PRG (jednej z dwóch wersji do wyboru przez młodego rolnika spośród PRG - CDR i PRG - ARiMR) . Na podstawie dostępnych dokumentów i informacji pozyskanych od rolnika, opracowanie Planu Rozwoju Gospodarstwa i wszelkich dodatkowych informacji pozyskanych w czasie wizyty w gospodarstwie a zalecanych do realizacji w trakcie trwania usługi. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów.	Plan Rozwoju Gospodarstwa – wybór aplikacji.	I rok – I. półrocze	
4.	Weryfikacja PRG	II – wizyta w gospodarstwie. Aplikacja PRG – weryfikacja danych. Poddanie weryfikacji PRG i analiza poszczególnych elementów technologicznych i ekonomicznych i informacyjnych. Praca wspólna z rolnikiem. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów.	Plan Rozwoju Gospodarstwa.	I rok – II. półrocze	
5.	Akceptacja PRG	III – wizyta w gospodarstwie. Akceptacja PRG przez rolnika, omówienie i przyszłej realizacji usługi. Wydrukowana wersja wybrana do akceptacji przez rolnika i podpisana. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów.	Plan Rozwoju Gospodarstwa.	I rok – II. półrocze	
6.	Realizacja usługi /wnioski	IV – wizyta w gospodarstwie lub opcjonalnie w biurze podmiotu doradczego. W każdym przypadku - omówienie i podsumowanie usługi, oraz wnioski wraz z ustaleniem wspólnie z rolnikiem harmonogramu działań na II rok realizacji usługi w zakresie PRG i przyjętych tam założeń. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów.	Plan Rozwoju Gospodarstwa	I rok – II. półrocze	

II rok realizacji usługi - Realizacja PRG i bieżące doradztwo.					
L.p.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji	Uwagi
1.	Realizacja wybranego PRG	Praca w biurze lub wizyta w gospodarstwie w zależności od potrzeb. Przystąpienie do realizacji założeń zawartych w wybranym PRG. PRG i dokumentacja wynikająca z realizacji usługi. Kontrola i weryfikacja realizacji usługi, zmiany w PRG lub aktualizacja i wydruk – akceptacja rolnika. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów.	Plan Rozwoju Gospodarstwa.	II rok – I. półrocze	
2.	Realizacja wybranego PRG	Praca w biurze lub wizyta w gospodarstwie w zależności od potrzeb. Kontrola i weryfikacja realizacji usługi. Stosowanie się do założeń zawartych w PRG lub jego aktualizacja i wydruk. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów.	Plan Rozwoju Gospodarstwa.	II rok – I. półrocze	
3.	Realizacja wybranego PRG	Praca w biurze lub wizyta w gospodarstwie w zależności od potrzeb. Kontrola i weryfikacja realizacji usługi. Stosowanie się do założeń zawartych w PRG lub jego aktualizacja i wydruk – akceptacja rolnika. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów.	Plan Rozwoju Gospodarstwa.	II rok – II. półrocze	
4.	Zakończenie usługi/Wnioski	Wizyta w gospodarstwie. Zakończenie realizacji usługi. Bieżące doradztwo i pomoc w realizacji założonych celów. Podsumowanie i wnioski z realizacji usługi - PRG i inna dokumentacja. Notatka podsumowująca zakończenie usługi.	Plan Rozwoju Gospodarstwa. Notatka podsumowująca z zakończenia usługi.	II rok – II. półrocze lub I kw. III roku	

V. Narzędzia pracy doradczej

Kryterium podstawowe dostępu do usługi „*Doradztwo dla młodych rolników – beneficjentów interwencji I 11. PS WPR*” – lista sprawdzająca.

Lp.	Kryteria dostępu do usługi	TAK	NIE
1	Beneficjent interwencji I.11. Premie dla młodych rolników w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.	X	
2	Posiada aktualną - ważną umowę w ramach ww. interwencji podpisaną z ARiMR.	X	
Zaznacz poprzez wstawienie znaku X			

Wymagane udzielenie odpowiedzi TAK na wszystkie pytania, oznacza spełnienie kryterium dostępu.

Załączniki:

1. Plan Rozwoju Gospodarstwa_CDR – aplikacja w MS Excel. **PRG_CDR.**
2. Przewodnik techniczny PRG_CDR.
3. Plan Rozwoju Gospodarstwa_ARiMR – aplikacja w MS Excel. **PRG_ARiMR.**
4. Instrukcja wypełniania PRG_ARiMR.